

Torok Sándor*

(Bácskossuthfalva, 1936. május 13. – Debrecen, 2006. június 12.) – festőművész

Gyurkovics Hunor grafikája

A Belgrádi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának (1954–1959), az Újvidéki Tanárképző Főiskola képzőművészeti szakának hallgatója (1966–1968), közben a katonaságnál rádiótávíró (1961). A szabadkai Sever Villanymotorgyár dolgozója. A Szabadkai Képzőművészeti Találkozó szakmunkatársa (1962–1969); a Szabadkai Népszínház reklámgrafikusa (1963–1964). Szabadművész (1964-től). Az 1960-as évek elejétől több könyvet illusztrált, műveit számos folyóirat (*Rukovet, Üzenet, Híd, Új Symposion, Aracs, Alföld* stb.) közölte, borítólapot készített, hetilapok és napilapok jelentették meg műveit műmellékletként. – Tájképekkel, figuratív kompozíciókkal

indult művészi pályája, de az emberi környezet festése (1964) után rövidesen gyermekkori emlékei – majd a kozmikus távlatok felé fordult, imaginárius tájakat festett. Egyike volt azoknak az alkotóknak, akik az 1960-as években tevékenyen részt vettek a vajdasági festészet megújulásának folyamatában. [...] Képeiről eltűntek az emberek, inkább a technika – a gépek érdekelték: térbehálózó elektromágneses hullámokat, felületi hullámzást ábrázolt; alkotásainak fontos elemeivé váltak a fények, a ritmus, a frekvencia. A gépek tárgyias világát színekkel oldotta fel. Az 1970-es évektől a hajdúböszörményi Hajdúsági Nemzetközi Művésztelep, később a Hortobágyi Alkotótábor tagjaként egyre inkább témájává vált a magyar puszták, a „Hortobágy” festőjévé vált, miközben elkerült mindenféle Hortobágygal kapcsolatos sztereotípiát, a tájat élményein, impulzusain keresztül ábrázolta. Állandóan kísérletezett a mozgás, a dinamizmus megörökítésével: a mozgást fejezik ki az elektromágneses hullámok is, éppúgy, mint a szél (a mozgás metaforája), a fűszálak. Tájképfestészetében is rendkívül fontosak a színek. Az elvont, a gondolkodásra készítő festészet művelője, a lírai és absztrakt expresszionizmus, illetve szimbolizmus képviselője. Az 1990-es évek elején – amikor Magyarországra költözött – a kozmoszt megjárt festőművész tapasztalatát a táj, vagyis az embert körülvevő természeti aura élményvilágával kezdte ötvözni. Arra próbált rámutatni, hogy a világegyetemben nincsenek természetes ellentmondások – az ellentmondásokat az emberek hozzák létre. Nemcsak festészetében jelentős: rajzai és grafikái is, amelyekkel szintén több, jelentős tárlaton szerepelt. Ezek egyszerre elvontak és líraiak, önálló jelképrendszerre épülő struktúrával, tartalommal és gondolatisággal. Sokfelé járt tanulmányúton. Rendkívül kedvelte a közösségi munkát, több művésztelep alapítása és vezetése fűződik a nevéhez: elsőként az 1967-ben létrehozott *Csurgói*

Művésztelep, amely 1969-ben megkapta *Forum Képzőművészeti Díjat*. Egyik alapítója a szabadkai *Bucka-Gányó Művésztelepnek* is (1991), majd a magyarországi *Abádszalóki Művésztelepnek* (1994), a *Berekfürdői Művésztelepnek* (1995), a franciaországi *Saint-Michel en Tiérache Művésztelepnek* (1992) és a *Hajdúszoboszlói Művésztelepnek* (1995) is alapítója és vezetője volt. Részt vett még a Topolyai, a Groźnjani, a Prilepi, az Écskai, a Sićevói, a Počitelji, a Zentai (1974–1990), az Óbecsei, a Lendvai, a Hajdúböszörményi, a Makói, a Balmazújvárosi, a Hortobágyi, az Ásotthalomi, a Kovilji, a Nysa, a Château de Ligoure, a Hajdúhadházi, a Gyergyószárhegyi, a Kamjankai, a Bujáki, a Kézdivásárhelyi, az Őriszentpéteri, a Bessans-i Művésztelep és a 9+1 Képzőművészeti Csoport munkájában is. Ahogy *Székelyhídi Ágoston* író, kritikus (Medgyesbodzás, 1935) írta róla: „Szellemi hatását különösen az 1990 előtti hazai és kelet-közép-európai művésztelepeken becsülhetjük igen sokra – abban az elzárt és bezárt térségben a nyitott és friss európaiságot képviselte. A nyitottság és a frissülés értékeit és mércéjét.”

Díjai: [...] *Forum Képzőművészeti Díj* (Újvidék, 1971); [...] *Káplár Miklós-díj* (Hajdúböszörmény, 1978, 1980, 1984); *Nagyapáti Kukac Péter-díj* (Csernik Attilával és a Pacséri Gyermekművészteleppel, Topolya, 1980); [...] *Bodrogvári Ferenc-díj* (Szabadka, 1986); *Opole város Kultu-*

rális és Művészeti Hivatalának díja (PL, 1987); *Októberi Díj* (Szabadka, 1988); *Magyar Képzőművészek Szövetsége kelet-magyarországi területi szervezetének nívódíja* (Debrecen, 1989); *Zentai Művésztelep Akvarellfestészeti Díja* (1991); *Makói Művésztelep Díja* (1992); *Csontváry-plakett* (Szombathely, 1992); *XI. Országos Tájfestészeti Biennále 3. Díja* (Hatvan, 1994); *a Magyar Alkotók Országos Egyesületének kiemelt díja* (Debrecen, 1995); [...]; *V. Tavaszi Tárlat – Boromisza Tibor-emlékérem* (Debrecen, 1998); *III. Nemzetközi Festészeti Biennále különdíja* (Przemysl, PL, 1998); *XIII. Országos Tájfestészeti Biennále ezüstdiplomája* (Hatvan, 1998), *Barátság Művésztelep Szerencsepátkó-díja* (Gyergyószárhegy, 1999); *Tőkés Sándor-díj* (Berekfürdő, 1999); *a Magyar Alkotók Országos Egyesületének nívódíja – Tavaszi Tárlat* (Debrecen, 2000); *Civis Nemzetközi Művésztelep Díja* (Hajdúszoboszló, 2000); *III. Összleγγελ Pasztellbiennále különdíja* (Nowy Sacz, PL, 2000); *Munkácsy Galéria diplomája* (Munkács, 2001); *Csongrád Megyei Önkormányzat Kulturális Bizottságának Díja* (Makói Művésztelep, 2002).

Balázs-Arth Valéria: Délvidéki magyar képzőművészeti lexikon (Timp Kiadó, 2007)

* A szócikk rövidített változata.

Keleti szél II.

Kikelet I.